

Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa olsun, bərpa edilməlidir.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır

30 aprel 2016-cı il № 32 (2047)

Qiyməti 25 qəpik

Müdafiə naziri ön xətdə yerləşən bölmələrdə olub

Cəbhəboyu zonada səfərdə olan Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov düşmənlə üz bəzülük yüksək dağlıq şəraitdə döyüş növbətçiliyi aparan şəxsi heyətlə keçirilən görüşlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin ordu qarşısında qoyduğu bir sıra tapşırıqları diqqətə çatdırıb.

Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi cəbhədə müdafiə xəttinin dayanıqlığını, qoşunların atəş imkanlarını, ərazidə mühəndis-istehkam qurğularının vəziyyətini, mövqelərdəki şəxsi heyətin maddi-texniki təminatının təşkilini, mənəvi-psixoloji durumunu, döyüş texnikası, silah-sursat və digər vasitələrin tam hazırlığını yoxlayıb.

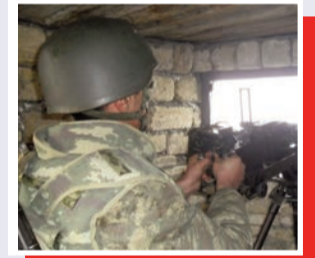
Kəşfiyyat bölmələrinin təlim nöqtəsində, artilleriya bölmələrinin atışın idarə edilməsi məntəqəsində olan general-polkovnik Zakir Həsənov ərazinin çətin relyefi və xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla şəxsi heyətin döyüş hazırlığına diqqətin daha da artırılması ilə əlaqədar müvafiq göstərişlər verib.

Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti

Müdafiə naziri zabit heyətilə toplantı keçirib

2-ci səhifədə

Döyüşlərin istehkam təminatı

3-cü səhifədə

“Hər addımda uğur və qalibyyət var”

4-cü səhifədə

Vətənə övlad borcu

4-cü səhifədə

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həlli Cənubi Qafqazdakı digər problemlərin həllinə təkan verəcək

Son günlər Cənubi Qafqazda, xüsusən də Ermənistan-Azərbaycan qoşunlarının təmas xəttində baş verən hadisələr, Azərbaycan Ordusunun əldə etdiyi uğurlar dünya ictimaiyyətinin diqqət mərkəzindədir. Bəzi analitiklər, siyasətçilər Azərbaycan Ordusunun sonuncu uğurunu həm də Azərbaycan diplomatiyasının uğuru kimi səciyyələndirirlər.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Gürcüstanda Terrorizm və Siyasi Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru, politoloq Badri Natçkebiya bildirib. O deyib ki, bu gün Cənubi Qafqaz regionunda

mövcud olan münaqişələr əslində keçmiş SSRİ-dən bizə miras qalıb. SSRİ dağıldıqdan sonra kiçik dövlətlər müstəqilliyinə qovuşdu. Lakin müstəqilliyə gedən yol heç də asan olmadı. Bir sıra

ciddi problemlərlə üzləşdik. Bəzi qüvvələr kiçik xalqların müstəqillik arzusunu boğmağa çalışdılar. Bunun üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə olundu.

Regiondakı münaqişələrin həllinə toxunan politoloq deyib ki, bu məsələdə diqqətli olmaq vacibdir. Burada təkə güc əsas amil deyil. Azərbaycanın son günlər öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək istiqamətindəki səyləri, bununla bağlı qazandığı uğurlar göstərdi ki, Prezident İlham Əli-

yev çox düzgün, müdrik siyasət yürüdü. Döyüş bölgəsində əldə olunan qələbə təkə hərbi qələbə deyil, ilk növbədə Azərbaycan diplomatiyasının qələbəsidir.

"Düşünürəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həllindən, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpasından sonra Cənubi Qafqazdakı digər münaqişələr, Gürcüstandakı müharibə də öz həllini tapacaq. Bu gün isə uzaqda deyil", - deyə Badri Natçkebiya vurğulayıb.

Müdafiə naziri zabit heyətilə toplantı keçirib

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin rəhbər heyəti cəbhəboyu zonada yerləşən birliyin komandir heyəti və digər məsul zabitlərin iştirakı ilə toplantı keçirib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, toplantıda hazırkı əməliyyat şəraiti, döyüş hazırlığının vəziyyəti, müdafiə sistemi, onun hərtərəfli təminatı və bir sıra digər xidməti məsələlərlə bağlı Müdafiə nazirinə məruzələr edilib.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov ərazinin çətin relyefi və xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla şəxsi heyətin döyüş hazırlığına diqqətin

daha da artırılması, döyüş növbətçiliyinin aparılmasında sayıqlığın gücləndirilməsi, verilən döyüş tapşırıqlarının istə-

nilən anda, dəqiq və vaxtında yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar komandir və rəis heyətinə müvafiq göstərişlər verib.

Müdafiə naziri cəbhə bölgəsində mobil səhra hospitallarının birində olub

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti cəbhəboyu zonada fəaliyyət göstərən mobil səhra hospitallarının birində olub və həkimlərlə görüşüblər.

Tibb Baş İdarəsinin rəisi general-mayor Natiq Əliyev Müdafiə nazirinə görülen işlər haqqında məlumat verib.

Bildirilib ki, müharibə şəraitində ixtisaslaşdırılmış cərrahi yardımın göstərilməsi üçün nəzərdə tutulan mobil səhra hospitalları ən müasir tibbi avadanlıqlarla tam təmin olunub.

Sonda mobil səhra hospitalında yaradılan tibbi şəraitlə tanış olan general-polkovnik Zakir Həsənov müvafiq tövsiyə və tapşırıqlarını verib.

**Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti**

Erməni silahlı bölmələri beynəlxalq konvensiyalar tərəfindən qadağan olunmuş sursatlardan istifadə etməyə başlayıb

Cəbhə xəttində döyüş əməliyyatlarının dayandırılması barədə tərəflər arasında əldə edilmiş razılaşmanı Ermənistan silahlı qüvvələri növbəti dəfə kobudcasına pozub.

Erməni silahlı bölmələri mövqələrimizi və təmas xəttinə yaxın yaşayış məntəqələrini beynəlxalq konvensiyalar tərəfindən qadağan edilmiş sursatlardan istifadə etməklə atəşə tutub.

Bildiririk ki, düşmən cəbhə xəttində təxribatlar törətməklə Azərbaycan tərəfini aktiv hərbi əməliyyatlara hərkət etməyə çalışır. Bu cür hadisələr zamanı baş verənlərə görə bütün məsuliyyət hər zaman olduğu kimi yenə də Ermənistanın cinayətkar hərbi-siyasi rejiminin üzərinə düşür.

26 aprel 2016-cı il.

Aprelin 26-sı axşam saatlarından başlayaraq gecəyədək erməni silahlı bölmələri tərəfindən Tərtər rayonu ərazisində yerləşən yaşayış məntəqələri və mövqələrimiz 82 və 120 millimetrlük minaatanlardan, həmçinin 122 millimetrlük D-30, 152 millimetrlük D-20 haubitsalarından və BM-21 yayım atəşli reaktiv sistemlərdən atəşə tutulub.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq düşmənin ancaq hərbi obyektlərinə adekvat cavab zərbələri endirib.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, cəbhə xəttində baş verən hadisələrə görə məsuliyyəti Ermənistanın kriminal hərbi-siyasi rəhbərliyi daşıyır.

27 aprel 2016-cı il.

Aprelin 27-si axşam saatlarından başlayaraq 28-i saat 04.00 radələrində erməni silahlı bölmələri tərəfindən Tərtər və Ağdam rayonları ərazisində yerləşən yaşayış məntə-

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

qələri və mövqələrimiz 60, 82 və 120 millimetrlük minaatanlardan, həmçinin 122 millimetrlük D-30 haubitsalarından atəşə tutulub.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq düşmənin ancaq hərbi obyektlərinə adekvat cavab zərbələri endirib.

28 aprel 2016-cı il.

Erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində 60, 82 və 120 millimetrlük minaatanlardan, iriçaplı pulemyotlardan, həmçinin artilleriya qurğularından da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 117 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası İcevan rayonunun Paravakar, Berkaber kəndlərində və adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələr-

dən Ağstafa rayonunun Köhnəqışlaq, Qazax rayonunun Qızılhacılı kəndlərində və adsız yüksəkliklərdə, Berd rayonunun Mosesqex, Çinari kəndlərində yerləşən mövqələrdən Tovuz rayonunun Ağdam, Əlibeyli, Ağbulaq, Koxanəbi kəndlərində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun Göyax, Yarımcı, Çiləbürt, Ağdam rayonunun Şıxlar, Baş Qərvənd, Cəvahirli, Sarıcalı, Kəngərli, Novruzlu, Yusifcanlı, Nəmirl, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Horadiz, Qorqan, Aşağı Seyidəhmədli, Cəbrayıl rayonunun Mehdilli kəndləri yaxınlığında, həmçinin Göygöl, Goranboy, Xocavənd, Füzuli

və Cəbrayıl rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən Tovuz rayonunun Əlibeyli və Koxanəbi kəndlərində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq, düşmənin mövqələri və səngərlərinə 121 dəfə atəş zərbəsi endirib.

29 aprel 2016-cı il.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində 60, 82 və 120 millimetrlük minaatanlardan, qumbaraatanlardan, həmçinin iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 116 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası İcevan rayonunun Berkaber və Noyembəryan rayonunun Voskevan kəndlərində yerləşən mövqələrdən Qazax rayonunun Qi-

zılhacılı və Quşçu Ayrım kəndlərində, Berd rayonunun Mosesqex və Çinari kəndlərində yerləşən mövqələrdən Tovuz rayonunun Əlibeyli və Koxanəbi kəndlərində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun Çiləbürt, Yarımcı, Göyax, Ağdam rayonunun Şıxlar, Cəvahirli, Sarıcalı, Kəngərli, Novruzlu, Şuraabad, Qaraqaşlı, Mərzili, Yusifcanlı, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Horadiz, Qorqan, Aşağı Seyidəhmədli, Cəbrayıl rayonunun Mehdilli kəndləri yaxınlığında, həmçinin Göygöl, Goranboy, Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqələri atəşə tutulub.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq, düşmənin mövqələri və səngərlərinə 122 dəfə atəş zərbəsi endirib.

Yolumuz düşmənin son döyüşlərə qədər tez-tez atəşə tutduğu Tapqaraqoyunludan keçir. Cəbhəyanı kənd olduğu dərhal hiss edilir. Yolun sağında və solunda erməni mövqelərindən atılmış mərmlər evlərə xeyli ziyan vurub. Bəzi evlərin damı dağıdılıb, darvazaları güllə və qəlpələrdən dəlik-dəşik edilib. Buna baxmayaraq tapqaraqoyunlular kəndi tərk etməyiblər.

Amma indi burada sakitlikdir. Tapqaraqoyunluya əmin-amanlıq gəlib. Elə bil, təbiət də bu əmin-amanlığa öz töhfəsini vermək istəyib - martın dəyişən və buludlu havasını günəşli gün əvəz edib. Daha doğrusu, çoxdan arzulan bu rahatlığı camaata ordumuz gətirib. Bölmələrimiz kəndin arxasındakı yüksəklikləri qaytardıqdan sonra əhali əmin-amanlıq şəraitində yaşayır.

Orta yaşlı bir qadın heyətin dəki bostanda çalışır, tərəvəz əkirdi. Yeniyetmə bir oğlan isə bir neçə qoyunu qabağına qatıb harasa aparırdı.

Çayın yatağını keçib açıqlığa çıxanda zabıt Qafqaz Əsgərov maşında sükutu pozur:

- Övvələr bizim mövqelərimiz bu yerlərdə idi. İndi xeyli irəli getmişik. Odur, yüksəkliyə sancılmış bayrağı görürsən, indi mövqelərimiz bax oradadır. Düşməni çökəliyə sıxışdırmışıq.

Ən uca yüksəkliyin yamacında dayanırıq. Bura əsl tikinti meydançasını xatırladır. Amma burada bina inşa edilmir, düşməndən qaytarılmış yüksəkliklərdə bölmələrimiz müdafiə qurğuları yaradırlar.

Son döyüşlərdə fərqlənmiş zabitlərdən Polad Həşimov, Valeh Rəcəbov, Etibar Məmmədov, Səxavət Baxışovla rastlaşırıq. Döyüşlər başlayan gündən onlar bu mövqələrdədir.

Ordumuzun hər bir zabiti, giziri, əsgəri azğınlaşmış düşməne layiqli cavab vermək üçün irəli atılmışdı. Döyüşlərdə qazanılmış uğurda onların hər birinin payı var.

Zabıt V.Rəcəbov Vətən oğulları arasında söhbət aparır, onların ovqatı, qayğıları ilə maraqlanır.

- Hamının əhval-ruhiyyəsi çox yüksəkdir, - deyir. - Qazandıığımız uğurlar onların döyüş ruhunu daha da artırıb. Döyüşçülərimiz indi istehkam işləri görür, səngər qazır, atəş nöqtələri yaradırlar. Bir sözlə, möhkəmləndirmə işləri yerinə yetirilir.

Bu günədək əgər yüksəklik

adsız idisə, indi döyüşçülərimiz onu "Bayraq zirvəsi" adlandırırırlar. Son döyüşlərdə daha bir neçə yüksəklik erməni tör-töküntülərindən birdəfəlik təmizləndi. İndi tək-cə əsgər və zabitlərimiz "Bayraq zirvəsi"ylə qürur hissi keçirmirlər. Əmin-amanlığa çıxmış tapqaraqoyunlular, digər ətraf kəndlərin sakinləri, eləcə də bütün Azərbaycan xalqı döyüşçülərimizin qəhrəmanlığına şahidlik etmiş yüksəklik barədə ağızdolusu danışır.

Son uğurlu döyüşlərdən

alınmış yüksəkliklərdə aparılan mühəndis-istehkam işləri barədə xəbər alıram.

- Hazırda sağ cinahdakı mövqələrdən gəlirik. İstehkam işlərinin gedişini yoxlayırıdık, - deyir. - Hər şey plan üzrə gedir. Qısa vaxtda görüləcək işləri yekunlaşdırmaq gərəkdir. Yüksəkliklər götürüldəndən sonra buraya təhlükəsiz yollar çəkmişik, şəxsi heyətin təhlükəsiz hərəkəti üçün bəzi ərazilərdə sədd yaratmışıq. Zabıt Ağayev istehkam işlərindən xüsusi həvəslə danışdı. Söh-

kün deyil. Minalanmış sahələrdən keçmək, partlayıcı qurğuları zərərsizləşdirmək, etibarlı müdafiə mövqeləri qurmaq, düşmənin qarşısında möhkəm maneələr yaratmaq zəhmətkeş hərbiçilərimizin gördüyü işlərin vacib bir qismidir.

Mövqələrin götürülməsində də istehkamçılarımızın zəhməti çox olub. Bölmələrimiz irəli getməzdən öncə onlar həmişə olduğu kimi, yenə qabağa düşüb minaları təmizləyiblər, döyüş texnikasının və şəx-

Ön xətdə zabitlərdən eşitdim ki, ermənilər öz müdafiə mövqelərini Andranik xətti adlandıırırlar. Dirəklər basdırıb tikanlı məfillər çəkmiş, ərazini minalamışdılar. Bir sözlə, burada onlar sərhəd qoymuşdular. Bu yerlərdən Ermənistan ordusunun bölmələri qovulduqdan sonra onların mövqelərilə yaxından tanışlıq hansı qənaətə gətirir?

- Etiraf etmək lazımdır ki, onlar mühəndis-istehkam baxımından bu əraziləri 22 il ərzində möhkəmləndiriblər, - həmsöhbətim söyləyir. - Arxayın olublar ki, Azərbaycan əsgəri sədləri keçə bilməz. Ancaq ordumuzun təchizatı və hazırlığı bu gün çox yüksəkdir. Bizdə xüsusi avadanlıqlar var və onlardan istifadə etməklə o maneələri keçdik.

Azərbaycan əsgəri göstərdi ki, onun qarşısında Ermənistan ordusunun heç bir səddi davam gətirə bilməz. Vətən üçün hər cür fədakarlığa hazır olan döyüşçülərimiz istənilən səddi dağıtmaq iqtidarındadır. Son döyüşlər bunu təsdiq etdi.

Aprəl döyüşlərində ordumuzun bütün bölmələri fədakarlıq göstərdi. O cümlədən də istehkamçılarımız. Onlar bölmələrimizin önündə getdilər. Sübut etdilər ki, öz vəzifələrini yaxşı icra etməyi bacarırlar.

- Bölmələrimizin irəliləməsi üçün zabitlərdən Vüqar Şıxlinski, Nəcməddin Savalanov, Asim İbişov istehkamçılara bacarıqla rəhbərlik etdilər, - zabıt Ağayev vurğulayır. - Əsas odur ki, şəxsi heyət komandanlığın qarşıya qoyduğu döyüş tapşırığını bacarıqla yerinə yetirdi.

Getdikcə günəş dağların arxasına enir, qaranlıq düşməyə başlayır. Qəflətən sağ tərəfdən güclü atışma səsi eşidilir. Atanlar yenə erməni əsgərləridir. Zabıt Səxavət Baxışov qəzəblə:

- Əşi, bunların üzündə su yoxdur! Biz atəşkəsi gözləyirik, bunlar fürsət düşən kimi bəd əməllərindən qalmırlar.

Bir azdan bölmələrimiz zinvorların cavabını verirlər. Atışma başladığı kimi də kəsilir.

Getdikcə hava qaranlıqlaşır. Amma ön xətdə istehkam işləri bitmir. Əsgərlərimizin bir qrupu döyüş növbəsi aparmaq üçün əlaqə yolu ilə səngərlərə qalxır. Arxada kəndin işıqları yanır. Daha onların rahatlığını düşmənlər heç vaxt pozmayacaq. Heç vaxt!

Əbülfət QASIMOV,
"Azərbaycan Ordusu"

Ön xətdən reportaj

Döyüşlərin istehkam təminatı

sonra diqqəti çəkən əsas məqam aparılan mühəndis-istehkam işlərinin miqyasıdır. Bu da təbiidir. Ordumuzun bölmələri bu yerlərdə möhkəmlənməli, döyüşçülərimiz inamla və maksimum təhlükəsiz şəraitdə düşmənin mümkün təxribatlarının qarşısını almalıdırlar.

Əsgərlərimizlə söhbət etmək, onların ovqatı ilə tanış olmaq üçün səngərləri dolaşırıq. Döyüşçülərimiz yüksək əhval-ruhiyyə ilə çalışırdılar.

Səngərlərdən qayıdarkən istehkamçı zabıt Mübariz Ağayevlə rastlaşırıq. Digər bir zabitlə qızğın söhbət edə-edə yamacı enirdilər. Fürsətdən istifadə edib zabıt Ağayevdən

bətimiz zamanı bunun səbəbi belli oldu.

- Bu yerlər düşməndən təmizləndə sevincimin həddi-hüddudu yox idi, - zabıt bildirir. - Çünki burada doğulub böyümüşəm. Təəssüf ki, hələ kəndimizi azad etməmişik. İnşallah, bir gün o yerlər də işğalçılardan təmizlənər. Ata evimizə qayıtmaq, həyatımızı görmək ən böyük arzumdur. Əcdadlarımızın qəbirləri bu yerlərdədir.

Ta qədim zamanlardan istehkamçılar döyüşlərdə fəal iştirak ediblər, qalaların alınmasında və müdafiəsində böyük işlər görüblər. Müasir döyüşləri isə istehkamçılarsız təsəvvür etmək sadəcə müm-

si heyətin irəliləməsi üçün yollar açıqlar. Ancaq geniş ərazidə minaları qısa vaxtda tam təmizləmək mümkün deyil.

- Bir faktı deyim ki, bu ərazilərdə istehkamçılarımız çox fəal işləyiblər, - zabıt Ağayev söhbətinə davam edir. - Uç mindən artıq mina zərərsizləşdirilib. Minalanmış ərazilər tam təmizlənmədiyinə görə, şəxsi heyətin təhlükəsiz hərəkəti üçün yolların kənarında müvafiq xəbərdarlıq işarələri, üzərində "Mina" yazılmış bayraqçılar düzmüşük.

Ermənilər həmişə bəyanatlar verirdilər ki, onlar öz mövqelərini qorumaq üçün eşelonlaşdırılmış müdafiə yaradıblar.

Hərbi Dəniz Qüvvələrində komanda-qərargah təlimi keçirilib

Aprəlin 25-dən 27-dək Hərbi Dəniz Qüvvələrində "Ölkənin enerji bütövlüyünə, dəniz enerji infrastrukturalarına, sərbəst gəmiçiliyə istiqamətlənmiş təhdid və təcavüzlərin qarşısının alınması üçün döyüş fəaliyyətlərinin planlaşdırılması, aparılması və qüvvələrin idarə edilməsi" mövzusunda komanda-qərargah təlimi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, təlimdə Xəzər dənizinin əməliyyat zonasında enerji infrastrukturunun mühafizəsi üz-

rə birgə fəaliyyətlərinin planlaşdırılması, müxtəlif səviyyələrdə qərargahlar arasında əlaqələndirmənin təmin edilməsi, qarşılıqlı əlaqələrin qurulması, terrorçu-diversiya qruplarına qar-

şı birgə mübarizənin aparılması və Azərbaycan Respublikası Hərbi Dəniz Qüvvələrinin sərəncamında olan Döyüş Gəmiləri Dəstəsinin gəmi zərbə qruplarının fəaliyyəti işlənilib.

Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasında hərbi elminin aktual problemlərinə dair elmi-praktik konfrans keçirilib

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi illik plana əsasən, aprelin 27-də Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasında "Hərbi elminin aktual problemləri" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib.

Konfransda ölkənin 20-dən artıq nazirlik, komitə, ali təhsil müəssisəsi, idarə və elmi mərkəzlərdən 150-dək nümayəndə iştirak edib.

Əvvəlcə konfrans iştirakçıları ümummilli lider Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan həmvətənlərimizin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər. Dövlət himni səsləndirilib.

Sonra məruzə ilə çıxış edən akademiyanın rəisi general-leytenant Heydər Piri-

yev Silahlı Qüvvələrin təməlinin ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu, bu gün isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə regionun ən güclü ordu olduğunu vurğulayıb. Hərbi elminin aktual problemlərindən danışan H.Piriyev onların həlli yollarının prioritet istiqamətlərini qeyd edib. Elmi-pedaqoji kadr hazırlığının da vacib sahələrdən biri olduğunu deyən akademiyanın rəisi bu sahədə Müdafiə

Nazirliyinin tabeliyində olan xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinin ölkənin qabaqcıl təhsil ocaqları ilə əməkdaşlıq etdiyini və bu işin qısa zamanda uğurlu nəticəsinə göstərəcəyini bildirib.

Konfransın plenar hissəsi başa çatdıqdan sonra iştirakçılar hərbi nəzəri elmlər, milli təhlükəsizlik, hərbi təbabət, hərbi pedaqogika və hərbi tarixi bölmələrində məruzələr dinləyiblər.

Bildirilib ki, səsləndirilən fikirlər, çıxışlar, məruzələr, o cümlədən konfransın təşkilat komitəsinə daxil olmuş 60-dan artıq elmi məqalə "Milli təhlükəsizlik və hərbi elmlər" jurnalında dərc ediləcəkdir.

**Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti**

Vətənə övlad borcu

Polkovnik-leytenant Qəhrəman İsayev əsgərlər qarşısında çıxış edərək Vətənə övladlıq borcunu şərəflə başa vurdularına görə onlara Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi və Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanlığı adından minnətdarlığını bildirib, əminliklə qeyd edib ki, xidmət etdikləri dövrdə döyüş vərdişlərinə alışmış gənclər torpaqlarımızın erməni işğalçılarından təmizlənməsi uğrunda haqq savaşında yenə orduya qayıdaraq komandirləri ilə çiyin-çiyinə vuruşacaqlar.

- Aprelin ilk günlərində cəbhə xəttində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən törədilən təxribatların qarşısının alınmasında Azərbaycan Ordusunun göstərdiyi qəhrəmanlıq nümunələri cəmiyyətimizdə coşqu ilə qarşılanıb, - deyə zabit çıxışına davam edərək Vətəni qorumağın hər kəsin əsas borcu olduğunu qeyd

edib. - Bu gün ordu sıralarından tərxis edilən əsgərlərimiz də xidmət dövründə müasir silah və hərbi texnikaların sirlərinə dərinlən yiyələniblər. Buna görə də istənilən vaxt Ali Baş Komandan tərəfindən əmr verilərsə, inanıram ki, hər biriniz torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə hazır olacaqsınız. Və hesab edirəm ki, bu gün əsgəri borcunu şərəflə başa vuran gənclər sabahın fəal vətəndaşları sırasında olacaqlar.

Təbiriyyə çıxış edən mayor Natiq Rəhimov da ordu həyatından ayrılan gənclərə xoş arzularını, ürek sözlərini bildirib.

Sonda əsgərlərə hərbi biletlər və göndəriş vərəqləri paylanmaqla yanaşı, xidməti xasiyyətnamə və təşəkkür məktubları da təqdim edilib.

**Mübariz MUSAYEV,
"Azərbaycan Ordusu"**

"Hər addımda uğur və qalibiyyət var"

Ön xətdə yerləşən hərbi hissənin qarargahına günortaya yaxın gəlib çatdıq. Uzun yolda yorulsaq da, təbiətin gözəlliyindən zövq alırdıq. Ətrafda sakitlik hökm sürürdü. Quşların nəğməsi isə baharın gəlişindən xəbər verirdi.

Qarargahda çox ləngimədik. Ön xəttə aparən torpaq yollar yenə də bizi ağışına aldı. Bizi qarşıda sənəklər və torpaqlarımızın müdafiəsində dayanan əsgərlərlə görüşlər gözləyirdi...

Ön xəttə taborun heyətində əsl döyüş ovqatı hiss olunurdu. Əli silahlı əsgərlər əraziyə keşik çəkirdi, ətrafı nəzarətdə saxlayırdılar. Hamı silahlıydı, hamı döyüşə hazır idi. Elə ilk addımda hiss edirsən ki, yurdumuz, torpağımız etibarlı qorunur. Kapitan Zaur Əhmədov şəxsi heyətin qayğılarından qısaca söhbət açdı. Bildirdi ki, döyüşçülərimiz yurdumuzun keşiyində həmişə ayıq-sayıqdırlar. İndiyə qədər bir neçə dəfə qəsbkarların təxribat qrupunun qarşısını qətiyyətlə almışıq. Düşmənin bütün cəhdləri nəticəsiz başa çatır. Bu, bir daha hərbiçilərimizin döyüş hazırlığının yüksək sə-

viyyədə olduğunu göstərir.

Bir az irəli gedəndən sonra güclü atəş səsləri eşidilir. "Ermənilərdir, atəşkəs rejimini pozub atəş açırlar". Zabit Zaur Əhmədov deyir bu sözləri. "Onlar həmişə belə edirlər. Monitorinqlər keçiriləndə də

atəşkəs rejimini pozmaqdan çəkinmirlər. Daim təxribat törədib gərginlik yaradırlar."

Gecə-gündüz əldə silah torpaqlarımızı qoruyan əsgərlərlə görüşüb hal-əhval tuturuq. Onların hər birini yüksək döyüş ovqatında gördük. Həm söh-

bətlərindən, həm də hərəkətlərindən hiss etdik ki, əsgərlərimiz erməni qəsbkarlarını məhv etməyə hazırdırlar. Belə hazırlıqlı döyüşçülərimizi gördükcə hiss edirsən ki, qarşıda bizi yalnız qələbə gözləyir.

Leytenant Pərviz Quliyev

bizi əkiz qardaşlarla tanış etdi, onların haqqında xoş sözlər danışdı. Dedi ki, Ağaverdi və Rafiq Cəbrayilovlar mövqeyimizə gəldikləri ilk gündən öz hünərləri ilə diqqətimizi cəlb etdilər. Onlar həmişə döyüş postlarında ayıq-sayıq dayanaraq yurdumuzu göz bəbəkləri kimi qoruyurlar. Xidmətləri ilə həm əsgər dostlarının, həm də komandirlərinin hörmətini qazanıblar. Belə vətənpərvər əsgərlərlə fəxr edirik.

Əkiz qardaşlarla görüşüb söhbət etdik. Onlar əldə silah yurdumuzun keşiyində dayanmışdılar.

- Şamaxı rayonunda dünyaya göz açmışıq, - deyə qardaşlardan biri - Ağaverdi Cəbrayilov deyir. - Dərs və məşğələlərdə fəal iştirak edib silahların sirlərini öyrəndik. İndi müxtəlif silahlardan hədəfləri dəqiq vura bilirik. Mövqeyimizdə həmişə sərvaxt dayanmışıq. Biz bütün sahələrdə işğalçılardan üstünlük. Ona görə də düşmənin üzərində qələbə qazanıb, torpaqlarımızı azad edəcəyik.

Harada, hansı mövqedə olduqsa, zabit və əsgərlərimizdə qələbəyə köklənmiş döyüş ovqatı hiss etdik.

**Mayor
Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan Ordusu",
foto müəllifidir**

Şəhidin layiq görüldüyü medal ailəsinə təqdim edilib

Düşmən təxribatının qarşısını alarkən şəhid olan hərbi qulluqçu Ağadadaş Şahkərim oğlu Şahkərimovun layiq görüldüyü "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" 3-cü dərəcəli medal onun ailəsinə təqdim edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, aprelin 27-də Siyəzəndəki Heydər Əliyev mərkəzində təşkil olunan mərasimdə şəhi-

din valideynləri, Müdafiə Nazirliyinin, Siyəzən rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri, Qarabağ müharibəsi veteranları və əlilləri iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edənlər Azərbaycan əsgərlərinin Vətənin müdafiəsində göstərdikləri şücaətdən bəhs ediblər. Şəhidlərin ruhuna dualar oxunub.

Müdafiə Nazirliyinin zabiti polkovnik Abdulla Qurbani şəhidin ailəsinə başsağlığı verərək bildirib ki, şəhid qanı tökülən torpaq heç vaxt düşmən tapdağında qala bilməz. Nazirliyin rəsmisi son döyüşlərdə Lələtəpə yüksəkliyinin düşməndən geri alınmasını ordu muzun digər işğal olunmuş əraziləri də geri qaytarmaq əzmindən xəbər verdiyini vurğulayıb. Cəbhə xəttində erməni silahlılarının bütün təxribat

cəhdlərinin qarşısının Azərbaycan Ordusu tərəfindən qətiyyətlə alındığı, düşməne la-

yıqlı cavab verildiyi diqqətə çatdırılıb.

Abdulla Qurbani "Hərbi xid-

mətdə fərqlənməyə görə" 3-cü dərəcəli medalı şəhidin anası Zəminə Şahkərimovaya təqdim edib.

Siyəzən rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Hüseynov və başqaları mərasimdə çıxış edərək, siyəzənlilərin torpaqlarımızın müdafiəsində fəal iştirakından, Ağadadaş Şahkərimovun döyüş yolundan, Qarabağ müharibəsi veteranlarına, şəhid ailələrinə dövlət tərəfindən göstərilən diqqət və qayğıdan danışıblar.

Şəhidin atası Şahkərim Şahkərimov oğlunun Vətən uğrunda həlak olduğuna görə fəxr etdiyini söyləyib.

2015-ci ilin avqustunda şəhid olan Ağadadaş Şahkərimov doğulub boya-başa çatdığı Siyəzənin Dağ Quşçu kəndində dəfn olunub.

Dünya hərbi tarixində ən dəhşətli və dağıdıcı müharibələrdən hesab edilən İkinci Cahan savaşının vurduğu yaralar illər ötsə də, sağalmır. Hər il xalqımız Qələbənin ildönümünü qeyd edir və o ağır döyüşlərdə həlak olan həmvətənlərimizin xatirəsini dərin ehtiramla anır. Artıq Hitler Almaniya'nın süqutundan və böyük qələbənin qazanılmasından 71 il ötür.

Bəşəriyyətin, insanlığın məhvinə yönələn İkinci Cahan savaşını 1939-cu il sentyabrın 1-də faşist Almaniya'nın Polşa üzərinə hücumu ilə başlamışdı. Faşist Partiyasının lideri Adolf Hitler hələ 1940-cı ilin iyulunda SSRI-yə qarşı müharibənin qaçılmaz olması və müddəti barədə demişdi: "Rusiya gərək məhv edilsin! Müddəti 1941-ci ilin yazı!" Və beləliklə, "Barbarossa" adlanan yeni plana əsasən, 1941-ci ildə SSRI-yə qarşı müharibə başlandı.

1941-ci il iyunun 22-də gecə saat 4 radələrində faşist imperiyası 5.5 milyon canlı qüvvə, 4300 tank, 4980 döyüş təyyarəsi, 190 döyüş gəmisi, 47.2 min müxtəlif silah və minomyotla keçmiş Sovetlər İttifaqına basqın etdi. Güclü döyüş texnikasına və müasir hərbi təcrübəyə malik olan faşist ordusu SSRI-yə 3 istiqamətdə - "Şimal", "Mərkəz" və "Cənub" istiqamətlərində hücum keçdi, qısa müddətdə Pribaltika, Ukrayna və Belarusiyanın xeyli hissəsini, Krımı ələ keçirdi. Moskva istiqamətində irəliləməyə başladı. Düşmən Barents dənizindən Qara dənizədək 5 min kilometr məsafədə cəbhə boyu irəliləyirdi. Beləliklə, Böyük Vətən müharibəsi başlandı və keçmiş Sovetlər Birliyində yaşayan xalqlar 1418 gün ağır sınaqlara, dözülməz məşəqqətlərə qəhrəmancasına sinə gərək düşmənlə ölüm-dirim savaşına qatıldı. Qeyd edək ki, faşist Almaniya'nın Şərqi Avropada Azərbaycan xüsusi diqqətə yetirilirdi. Rozenberqin başçılığı ilə təşkil edilən Şərqi işləri üzrə

Faşizm üzərində qələbədən 71 il keçir

Əsas məqsədlərdən biri Bakı neftinin ələ keçirilməsi idi

Nazirliyin nəzdində olan strukturlardan biri Qafqaz Komissarlığı adlanırdı. Təsədüfi deyildir ki, 1941-ci ilin aprelin 29-da yaradılan Oləburq iqtisadi qərargahı tərəfindən təsis edilmiş planda Qafqazın, xüsusilə Bakının işğal planı ha-

bi komissarlıqlara müraciət etdi. Təxminən 123 min nəfər xalq qoşunu dəstələrinə yazıldı. 1941-ci ilin sonunda xalq qoşunu dəstələrində 187 min nəfər döyüşçü vardı. Onlardan 30 min nəfərdən çoxu qadınlar idi. 1941-1945-ci illərdə

nin Pustinka kəndi yaxınlığında döyüşlərdə İsrail Məmmədov komandiri olduğu dəstənin 20 nəfər döyüşçüsü ilə yüzlərlə hitlerçini məhv edərək faşistlərin 9-10 saat ərzində aramsız hücumlarının dəf olunmasında qəhrəmanlıq nümunələri göstərmişdi. O, ilk dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı kimi ən yüksək fəxri ada layiq görülən azərbaycanlı idi.

1941-ci ilin noyabrında Moskvanın müdafiəsinə göndərilən Bakı zenit artilleriyası alayı düşmənin 40-a qədər təyyarəsinin yarından çoxunu məhv etmiş, qalanları isə Moskva səmasına çatmadan geriye dönməyə məcbur olmuşdu. Moskva uğrunda döyüşlərdə 1000 nəfərdən çox Azərbaycan vətəndaşı iştirak etmiş və "Moskvanın müdafiəsinə görə" medalı ilə təltif edilmişdi. Bunların arasında tank alayı komandiri Həzi Aslanov, polkovnik Yaqub Quliyev, mayor Muxtar Süleymanov, mayor Əhəd Şəmsizadə, kapitan İsrail İsmayılov, leytenant Müseyib Allahverdiyev, leytenant Məmmədşah Paşayev, kiçik leytenant Pərviz Tağızadə, serjant Camal Sədrəddinov, pulemyotçu İdris Vəliyev, sırası Rəhim Kərimov, snayper Ziba Qəniyeva, tibb bacısı Aliyə Rüstəmbəyova və digərləri olublar.

Leninqradın müdafiəsində Baloğlan Abbasovun snayperlər dəstəsi və Həzi Aslanovun tank alayı xüsusi fəallıq göstərmişdi. Hər iki azərbaycanlı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı fəxri adına layiq görülmüşdü. Həzi Aslanov isə 508 yaşayış məntəqəsinin azad edilməsində xüsusi xidmətlərinə görə ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına qazanmışdı.

Şimali Qafqaz uğrunda döyüşlərdə Qafur Məmmədov və İdris Süleymanov da göstərdikləri igidliyə görə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdülər.

zırlanmışdı və əsas məqsəd Bakı neftinin ələ keçirilməsi idi. Qafqazın işğalı üçün tərtib edilmiş planın - Edelveys planının həyata keçirilməsi faşistlərin "A" qrupu ordusuna həvalə edilmişdi. Həmin plana görə, Qafqaz 5 işğal rayonuna bölünməli və Azərbaycan əlahiddə rayona çevrilməli idi.

"Ost" planına əsasən, Bakı 1941-ci ilin sentyabrın axırlarına kimi işğal olunmalı və neftimiz alman şirkətlərinin sərəncamına keçirilməli idi.

Sovet xalqlarının vahid ailəsinə qatılan Azərbaycan xalqı da müharibənin ilk günlərindən müəlləh əsgər kimi ayağa qalxdı və düşmənlə ölüm-dirim savaşına qatıldı.

Ölkəmizin bütün maddi və mənəvi sərvətləri, insan qüvvəsi faşizmə qarşı müharibəyə cəlb edildi. Müharibənin ilk günlərində Azərbaycanda 4000-dən çox insan könüllü cəbhəyə getməkdən ötrü hər-

İkinci Dünya müharibəsinin başlanması ilə əlaqədar olaraq Ali Baş Komandanın 1941-ci ilin 18 oktyabr tarixli əmrinə əsasən, azərbaycanlılardan ibarət 77-ci dağıtıcı diviziyası, 223-cü, 396-cı, 402 və 416-cı milli atıcı diviziyaları yaradıldı və onlar Zaqafqaziya Hərbi Dairəsində yerləşdirilərək 44-cü, 45-ci və 46-cı orduların tərkibinə daxil edildi.

Azərbaycanlılardan ibarət 416-cı, 402-cü, 396-cı, 223-cü, 77-ci milli diviziyalar Simferopolun, Odessanın, Polşanın, Çexoslovakiyanın və Yuqoslaviyanın azad olunmasında fəal iştirak etmişdi. 416-cı diviziya Qafqazdan Berlinə qədər şərəfli döyüş yolu keçərək, Berlinin süquta yetirilməsində xüsusi fəallıq göstərmişdi. Polşa və Çexoslovakiyanın faşistlərdən azad edilməsi uğrunda döyüşlərdəki qəhrəmanlıqlarına görə Ziya Bünyadov Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdü. Azərbaycanın 77-ci milli atıcı diviziyası müharibəyə 1941-ci ilin dekabrında 51-ci ordunun tərkibində Kerç-Feodosiya desant əməliyyatı ilə başladı. Diviziya Kerç, Taman, Novorossiysk, Mozdok, Mineralniye Vodi uğrunda gedən döyüşlərdə fərqlənmiş, Simferopolun azad edilməsində göstərdiyi qəhrəmanlığa görə Suvorov ordeni ilə təltif edilmişdi. Sevastopolun azad edilməsi uğrunda Səpunqaradən başlanan döyüşlər 10 gün davam etdi və qələbə bayrağını 1943-cü il mayın 7-də serjant Əbduləziz Qurbanov sancdı.

Simferopol şəhəri düşməndən azad edildikdən sonra 77-ci diviziyaya "Simferopol diviziyası" fəxri adı verilmişdi. Bütövlükdə Krımın azad edilməsinə görə döyüşlərdə igidliklər göstərmiş diviziyaların yüzlərlə əsgər və zabiti orden və medallara layiq görülmüşdü. Umumiyyətlə, bu diviziyaların 8 döyüşçüsü Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına qazanmışdı. Diviziyaların keçirdiyi döyüş yollarında Heybət Heybətov, Tərlan Əliyabəyov, Mahmud Əbilov, Məmmədbağır Bağırov, Hacıbaba Zeynalov, Hüseyn Məmmədov kimi generallar yetişmiş və onların döyüş yolu müasir gəncliyimiz üçün də qəhrəmanlıq məktəbidir.

Hazırladı:
Lalə HÜSEYNOVA,
"Azərbaycan Ordusu"

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyəti ilə ictimai-siyasi hazırlıq sistemində keçirilən dərslər (İctimai-siyasi hazırlıq qrupunun rəhbərinə kömək)

Suallar:

1. Faşist Almaniyasının SSRİ üzərinə qəflətən hücumu və müharibənin başlanması.

2. Azərbaycanlıların faşistlərə qarşı döyüşlərdə qəhrəmanlıqları.

3. Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi illərində.

Faşist Almaniyasının SSRİ üzərinə qəflətən hücumu və müharibənin başlanması

9 May - faşizm üzərində qələbə günüdür. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev bu qələbəni belə qiymətləndirmişdir: "Zaman keçdikcə, illər ötdükcə, bu qələbənin mənası, mahiyyət və tarixi əhəmiyyəti daha da aydın olur, bütün dünya üçün daha da açılır."

1933-cü ildə Almaniyada Adolf Hitler başda olmaqla faşistlər hakimiyyətə gəldilər. Həmin dövrdən öz hərbi qüdrətini artıraraq Avropanın işğalına hazırlaşan faşist Almaniyası 1939-cu il sentyabrın 1-də Polşaya hücum etdi. Beləliklə, İkinci Dünya müharibəsi başladı. Qısa müddət ərzində Avropanın əksər dövlətlərini işğal edən və ya öz təsiri altına alan Almaniya keçmiş SSRİ-yə (Azərbaycan Respublikası o vaxtlar Sovet İttifaqının tərkibində idi) hücum ərafəsində böyük hərbi potensiala malik idi.

Faşist Almaniyası 1941-ci il iyunun 22-də qəflətən SSRİ üzərinə hücum etdi. 190 alman diviziyası SSRİ-nin bütünündə qərb sərhədləri boyunca hərəkətə gəldi. İttifaqda yaşayan bütün xalqların, o cümlədən Azərbaycan xalqının həyatında ağır iz buraxmış Böyük Vətən müharibəsi başlandı.

Müharibə başlanan gün Bakı şəhərində izdihamlı mitinq keçirildi. Alimlər, yazıçılar, neftçilər və başqa peşə sahibləri Azərbaycan xalqını bu ağır günlərdə birliyə, düşmən üzərində qələbə naminə səyləri birləşdirməyə çağırırdılar.

Azərbaycanın digər şəhər və kəndlərində də mitinqlər təşkil edildi. Mitinqlərdən sonra insanlar hərbi komissarlıqlara gedir, ordu sıralarına yazılırdılar. Müharibənin ilk 3 günündə Azərbaycandan 25.984 nəfər könüllü müharibəyə yola düşdü. Artıq 4 iyul 1941-ci il tarixdə Bakı şəhərində 75 min və başqa bölgələrimizdə minlərlə azərbaycanlı ordu sırasına yazılmışdı. 1943-cü il yanvarın 1-dək Azərbaycandan döyüşən hərbi hissələrə göndərilənlərin sayı 464.468 nəfər olmuşdur. Ümumiyyətlə, 1941-1945-ci illərdə Azərbay-

Mövzu: 1941-1945-ci illərdə faşist işğalçılara qarşı müharibədə Azərbaycan xalqının rolu.

İctimai-siyasi hazırlıq qrupunun rəhbərinə bu dərslər hazırlaşarkən İkinci Dünya müharibəsi haqqında tarixi materiallardan, həmin hadisələrin şahidi olanların xatirələrindən istifadə etmək və mövzunu bölmənin gündəlik həyatı ilə bağlamaq tövsiyə olunur.

candan müharibəyə 600 mindən çox insan getmiş, onların yarısından çoxu cəbhədə həlak olmuşdu. Respublikada 87 atıcı taboru və 1124 ərazi özünü müdafiə dəstəsi yaradılmışdı. On minlərlə fəhlə, kəndli və ziyalı Azərbaycanda formalaşdırılmış diviziyalara səfərbər edilmişdi. 402-ci atıcı diviziya formalaşanda onun sıralarına 9 min döyüşçü cəlb olunmuşdu.

Qısa müddət ərzində döyüşən hissələr üçün respublikada 15 min tibb bacısı, 750 rəhbər, 3 min sürücü hazırlanıb cəbhəyə göndərilmədi.

Azərbaycan döyüşçüləri Sovet ordusu sıralarında qəhrəmancasına vuruşurdular. 77-ci, 223-cü, 396-cı, 402-ci və 416-cı milli atıcı diviziyaların tərkibində onlar Qafqaz dağlarında, Ukraynada, Pribaltikada və Şərqi Avropa ölkələrində vuruşaraq, faşizm üzərində qələbənin qazanılmasına öz layiqli töhfələrini vermişlər. 77-ci diviziya Kerç, Krım uğrunda döyüşlərdə iştirak edərək, 1500 yaşayış məntəqəsini düşməndən azad etmişdir. 416-cı diviziya Taqanroq şəhərini düşməndən azad etdiyinə görə 1943-cü il avqustun 30-da "Taqanroq diviziyası" adı verilmişdir. 416-cı diviziya Melitopol, Odessa, Kişinyov şəhərlərinin, Polşa torpaqlarının azad olunmasında iştirak etmiş, Almaniyanın paytaxtı Berlində daxil olan, Reyxstaqın binasına hücum edən diviziyalar sırasında olmuşdur. 416-cı diviziyanın 8 döyüşçüsü Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına, 14.369 nəfəri isə müxtəlif orden və medallara layiq görülmüşdür.

223-cü atıcı diviziya Qafqazın 50-dən çox yaşayış məntəqəsini düşməndən azad etmiş, Yuqoslaviyanın paytaxtı Belqrad şəhərinin azad olunmasında fərqlənmişdir.

Azərbaycanlıların alman faşistlərinə qarşı döyüşlərdə qəhrəmanlıqları

Azərbaycan xalqının qəhrəman oğulları Həzi Aslanov, Ziya Bünyadov, Məlik Məhərrəmov, Qafur Məmmədov, Hüseynbala Əliyev, İsrəfil Məmmədov, Mehdi Hüseynzadə, Gəray Əsədov, Akim Abbasov və başqaları İkinci Dünya müharibəsi illərində unudulmaz qəhrəmanlıqlar göstərmişlər. Onlar Moskva və Stalinqrad, Krım və Qafqaz, Kiyev və Smolensk ətrafında gedən döyüşlərdə vuruşaraq respublikamızın şərəfini qorumuşlar.

Hələ müharibənin ilk ilində Moskva ətrafında gedən döyüşlər zamanı fədakar Azərbaycan oğlu İsrəfil Məmmədov Novqorod vilayətinin Pustinko kəndi yaxınlığında kiçik bir dəstə ilə hitlerçilərin bir taburunun hücumunun qarşısını almış, 300 nəfərdən artıq faşist əsgər və zabitanı məhv etmişdi. Stalinqrad döyüşlərində Həzi Aslanovun tank alayı düşmənin 45 tankını, 26 topunu, 50 avtomobilini və eyni zamanda 2 min nəfərdək zabit və əsgərini məhv etmiş, 13 tankını və 175 avtomobilini ələ keçirmiş, 700 nəfəri əsir götürmüşdü. 1942-ci ilin dekabr döyüşlərində görə alayın 100-dən artıq döyüşçüsü orden və medallarla təltif olunmuşdur.

Həzi Aslanova isə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilmişdir. Tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanov yeganə azərbaycanlıdır ki, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür.

Azərbaycanlı döyüşçülər Avropa ölkələrində antifaşist azadlıq hərəkatında da qəhrəmancasına vuruşurdular. Adriatik dənizi sahillərində "Mıxaylo" ləqəbli qorxmaz, fədakar azərbaycanlı balası Mehdi Hüseynzadənin partizanlar arasında göstərdiyi qəhrəmanlıqların sorağı hər yere yayılmışdı. Qəhrəmancasına həlak olmuş Mehdi Hüseynzadəyə müharibədən sonra Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilmişdir.

İkinci Dünya müharibəsi illərində 123 nəfər Azərbaycan vətəndaşı göstərdikləri şəxsi igidliklərə və şücaətlərə görə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı kimi yüksək ada layiq görülmüş, 34 nəfər isə "Şöhrət" ordeninin hər üç dərəcəsi ilə təltif olunmuşdur.

Sovet İttifaqı Qəhrəmanlarından 43 nəfəri milliyətçə azərbaycanlıdır. Onlardan biri olan Məlik Məlik oğlu Məhər-

remov 1943-cü ildə öz bölüyü ilə Dnepr çayını birinci keçərək qarşıya qoyulmuş döyüş tapşırığını müvəffəqiyyətlə yerinə yetirdiyinə görə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür. Onun həyat yolu və cəbhə qəhrəmanlıqları haqqında əməkdar incəsənət xadimi polkovnik Abdulla Qurbaninin "Fırtınalar qoynunda" sənədli povestində ətraflı məlumat verilmişdir.

Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi illərində

Cəbhəni silah və sursatla, ərzaqla, geyimlə təmin etmək üçün müharibə illərində bütün Azərbaycan iqtisadiyyatı səfərbər olunmuşdu. Sovetlər Birliyinin əsas neft bazası olan Azərbaycan müharibənin əvvəllərində SSRİ-də istehsal olunan neftin 70 faizindən çoxunu verirdi. Müharibə illərində neftçilərimiz cəbhəyə 75 milyon tona qədər neft, 22 milyon ton benzin və digər neft məhsulları göndərmişlər. Cəbhəyə göndərilən yüksək oktanlı təyyarə benzininin 85-90 faizi Bakıda istehsal olunurdu.

Səfərbərlik nəticəsində orduya çağırılmış yüksək ixtisaslı kadrların, ümumiyyətlə, işçi qüvvəsinin az olması istehsalatda vəzifələrin yerinə yetirilməsini daha da çətinləşdirirdi. 1942-ci ilin fevral-mart aylarında neftayırma və kimya sənayesi üçün cəbhədən 5175 nəfər ixtisaslı fəhlə və mütəxəssis geriye, respublikaya çağırılmışdı. Eyni zamanda müharibədə əlil olanlar istehsalata, öz köhnə iş yerlərinə qayıdırdılar. 1941-42-ci illərdə 6304 nəfər, ümumiyyətlə, müharibə dövründə isə 36000 nəfər döyüşlərdə əlil olduqdan sonra istehsalata qayıtmışdı. Respublika zəhmətkeşləri qələbə naminə gündəlik normativləri yerinə yetirmədən evlərinə getmirdilər.

1942-ci ilin ikinci yarısında Azərbaycanda, əsasən Bakıda 130 növ silah, sursat və hərbi texnika buraxılırdı. Bakı zavodlarında "Katyuşa" reaktiv artilleriya qurğusu yığılırdı. Yerli sənaye müəssisələri az bir vaxtda müdafiə sənayesi profilində işləməyə keçmişdi.

Müharibənin ilk iki ilində yüngül sənaye işçiləri döyüşçülər üçün artıq 30 növ məhsulun istehsalına başlamışdı. Rostov şəhərindən köçürülmüş ayaqqabı fabrikinin bazasında Bakıda ayaqqabı fabriki tikilmiş və istehsalı bərpa edilmişdi. Ət və süd sənayesi müəssisələri də yenidən qurulmuşdu.

Azərbaycanda 70-dən çox hərbi hospital təşkil olunmuşdu və bu hospitallarda 441.017 nəfər yaralı müalicə olunmuşdu. Azərbaycan dəmiryolları müharibə illərində cəbhəyə 1 milyon 300 min vaqon və 600 min sistem, Xəzər dənizçiləri isə 20 milyon ton hərbi və xalq təsərrüfatı yükləri daşımışlar.

Beləliklə, Azərbaycan xalqı respublika iqtisadiyyatının hərbi qaydada yenidən qurulması üçün yüksək peşəkarlıq göstərmişdi.

Azərbaycan xalqı 1941-1943-cü illərdə müdafiə fondu üçün 15 kiloqram qızıl, 952 kiloqram gümüş, 311 milyon manat pul toplamış, cəbhəyə 1,6 milyon ədəd müxtəlif əşya və 125 vaqon isti paltar göndərmişdi.

Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarda Azərbaycan dövləti tərəfindən həmişə yüksək diqqət və qayğı göstərilmişdir. Ulu öndərimiz tərəfindən başlanan bu siyasət indi də davam etdirilir. Qələbənin 71-ci ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin aprelin 20-də imzaladığı sərəncam da buna əyani sübutdur. Bu sərəncama görə müharibə iştirakçılarda 1000 manat məbləğində, həlak olmuş və ya sonradan vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, o cümlədən müharibə illərində arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə təltif edilmiş şəxslərə 500 manat məbləğində birdəfəlik maddi yardım edilir.

Bu mövzunu öyrənərkən bir daha qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi hələ də ermənilərin işğalı altındadır. Ona görə də Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qarşısında dayanan ən başlıca vəzifə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə həmişə hazır olmaqdır. Azərbaycan Ordusunun bir ilin ilk aprel günlərində ermənilərin cəbhə xəttində və sərhədboyu yaşayış məntəqələrində törətdikləri tərribatların qarşısını alarkən göstərdiyi hünər və şücaət artıq düşməne hərbi gücümüzü sübuta yetirdi. Aprel zəfəri bir daha göstərdi ki, hərbi qulluqçularımız ata və babalarımızın qəhrəmanlıq ənənələrini davam etdirərək tezliklə torpaqlarımızı yağılardan azad edəcəklər.

**Müdafiə Nazirliyi
Mənəvi-Psixoloji
Hazırlıq və İctimaiyyətlə
Əlaqələr İdarəsi**

Trəflər arasında döyüş əməliyyatlarının dayanırılması barədə razılığa baxmayaraq düşmən tərəfi informasiya hücumlarını dayandırmır. Ermənilərin, eləcə də ermənipərəstlərin mətbuatı dörd gündə baş verənləri müxtəlif aspektlərdən "təhlil" etməyə cəhd göstərir, şişirdilmiş faktların arxasında məğlubiyyətlərini ört-basdır etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır. Tarix boyu proseslərin, hadisələrin təsvirində ifrata varmaq, "ağ etmək" məqamları çox olub. Amma ermənilərin "ağ etməsi"nin tayı bərabəri yoxdur. Bu dəfə də eyni ssenaridir. Lakin hansı tərəfdən baxsaq, erməni tərəfinin belə mövqeyi, faktlara belə münasibəti anlaşılmalıdır. Çünki atəşkəs elan edildəndən (1994, 12 may) keçən dövr ərzində ermənilər törətdikləri təxribata görə ilk dəfə layiq oldukları cavabı aldılar. Onlar bir daha özlərinin mənavi, döyüş ruhu, fiziki, ictimai, texniki-təchizat, silah-sursat, peşəkarlıq, hətta demək olar ki, siyasi baxımdan belə bu münaqişənin həlli istiqamətində gerilədiklərini, uduqlarını anladılar. Çünki nə etsən də düz həmişə öyrini kəsir.

Azərbaycan tərəfinin erməni təxribatlarına cavab olan əks-həmlə əməliyyatının başladığı günün sabahı, yəni döyüşlərin ikinci günü, bütün dünya dövlətlərinə ermənilərin yalvarışları dediklərimizə əsas sübutdur. Ermənistan torpaqlarını işğal etdiyi dövlətə qarşı ancaq xainliklə, ikiüzlülük mübarizə (əslində müharibə!) apardığını tam çıpaqlığı ilə bir daha göstərdi. Ermənilərin, informasiya mübarizəsində əl atdıqları çirkin əməlləri onların kim olduğunu bütün çalarları ilə göstərir. Döyüş meydanında qalan hərbi qulluqçuların meyitlərindən və ailə üzvlərini itirmiş insanların faciəsindən şou düzəltməsi, bunu çirkin niyyətlərinə alət etməsi erməni xislətinin sərhədsizliyinin təsdiqidir.

Son günlər ermənilərin sosial şəbəkələrdə, mətbuatda apardıqları müzakirələri izlərkən diqqət çəkən bir neçə məqamı sadalamaq istədim.

Onlar özlərinin cinayət və işğalçılıq əməllərini ört-basdır etmək üçün sivil dünya ictimaiyyətini aldatmaqdan və bu məqsədlə saxta şou xarakterli materiallardan istifadə etməkdən çəkinmirlər. Hər cür saxtakarlıqlara əl atmağı bacaran ermənilər yenə də yazıq donuna girərək ictimaiyyəti və beynəlxalq qurumları çaşdırmağa çalışırlar. Amma, döyüşlərdə olduğu kimi, bu istiqamətdə də artıq uğursuzluğa düşər olduqlarını anlamağa başlayırlar. Deyəsən, dünya ictimaiyyəti də onların təqdim etdiyi saxtılıqlardan cana gəlib, yalanlara əvvəlki kimi inanmır.

İkinci məqam, ermənilərin çoxsaylı itkiləri, eləcə də bu səbəbdən də həddən artıq şişirdikləri hadisələrdir. Gündə yüz dəfə "qələbə əzmi" Artsax ordusundan bəhs edən erməni ifratını sübut etmək üçün cəmi bir cümləlik fikir qeyd etmək yerinə düşər. Əgər bu döyüşlərdə ancaq Dağlıq Qarabağda məskunlaşan separatçı rejimin quldur dəstələri "qəhrəmancasına" vuruşurdularsa, bəs onda niyə həlak olanların 90 faizdən çoxu Ermənistan silahlı qüvvələrinə məxsusdur və onların dəfn mərasimləri

Ermənistanın şəhər və rayonlarında təşkil olundu?! Yadıma bir rus məsələsi düşür: "Arsızlıq ikinci xosbəxtlikdir". Döyüşlər baş verən günlər erməni analar övladlarının başqa ölkə ərazisində və başa düşə bilmədikləri davada niyə ölməsinin hesabını tələb edəndə, Ermənistanın kriminal hərbi-si-

sinlər. Çünki xalqımızın səbri artıq tükənib!

Bəli, ermənilər dərs aldılar. Bəs, biz nə əldə etdik? Bunlar nədən ibarətdir? Sərin aprelin qızmar dekadasında ilk dörd gün ərzində baş verənlər bizə nələri verdi, biz nələri qazandıq?

İlk növbədə Ali Baş Komandanın, dövlətimizin, hökumətimizin Silahlı Qüvvələrinə göstərdiyi diqqət və qayğının nəticəsini gördük, cəmiyyətdə ordu-muza etimadın əbəs olmadığına şahid olduq.

Düşüncələr

Sərin apreldə qızmar dekada

Əks-həmlə əməliyyatında nələr əldə etdik?

yasi rejimi siyasətdə görünməmiş daha bir ədəbazlıq, ikiüzlülük elədi: - utanmadan "şanlı Artsaxla qarşılıqlı hərbi yardım barədə müqavilə" hazırladığı haqqında bəyanat verdi.

Bundan əlavə, erməni hərbi rəhbərliyi bacarıqsızlığı, səriş-təsizliyi ucbatından məruz qaldıqları çoxsaylı itkilərə haqq qazandırmaq üçün Azərbaycan tərəfinin əks-həmlə əməliyyatlarında qüvvələrini o qədər şişirdilər ki, bu döyüşdə eləcə bil Sovet qoşunlarının Stalinqrad uğrunda döyüşlərində iştirak edən canlı qüvvəsinin sayı qədər döyüşçü olub. Amma ağ edəndə, şişirdəndə də gerek ölçü, sərhəd biləsən. Ermənilər yalanlara eləcə aludə olublar ki, şişirdiklərinin sabun köpüyü kimi dərhal yoxa çıxdığının fərqi varmağı belə unudurlar. Buna da eyforiya deyirlər.

Daha bir məqam isə, bir çox erməni politoloqların da dilindən səsləndirilən bir məsələdir: "Ermənilər bu hadisələrdən dərs almalı və nəticə çıxarmalıdır". Bəli, sözün əsl mənasında, ermənilər dərslərini aldılar və nəticə çıxarmadılar. Əgər yenə də dərs almaq istəməzlərse, daha böyük itkilərlə rastlaşmaq istəməzlərse, Ali Baş Komandanımızın dediyi kimi, tezliklə Azərbaycan torpaqlarını tərk edib get-

danın, dövlətimizin, hökumətimizin Silahlı Qüvvələrinə göstərdiyi diqqət və qayğının nəticəsini gördük, cəmiyyətdə ordu-muza etimadın əbəs olmadığına şahid olduq.

Döyüş əməliyyatları zamanı hərbi kollektivlərdə zabitlər, gizirlər, əsgərlər arasında münasibətlərin həqiqi dostluq, döyüş yoldaşlığı, qardaşlıq səviyyəsində olduğunu gördük. Əsgəri qorumaq üçün komandirlər, zabit heyəti döyüşə birinci atılıblar. Məhz bu əmil komandirlərlə əsgərlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin inam üzərində qurulmasının göstəricisi olmaqla, qələbəmizi təmin edən əsas amillərdəndir.

Aprel döyüşlərində iştirak edən hərbi qulluqçularımızın davranışı göstərdi ki, bizim əsgərlərimiz düşməndən qat-qat üstündür. Onun igidliyi, qəhrəmanlığı, şücaəti sərhədsizdir. O, sərbüt etdi ki, nənki torpaqlarımızı son damla qanınaqədər müdafiə etməyə, hətta hər an irəli atılmağa, düşmənin müdafiə xəttini yarıra qələbə qazanmağa və ərazi bütövlüyümüzü təmin etməyə də qadirdir.

Döyüşlərdən çıxarılan daha bir və bəlkə də ən vacib nəticə bu dörd gün ərzində bir nəfər də olsun hərbi qulluqçunun döyüş mövqeyini özbaşına tərk etməməsi, son ana qədər döyüşməsi oldu. Döyüşlərdən

yalnız şəhidlər və yaralılar çıxarıldı. Hətta bəziləri yaralı olsalar da, döyüşü tərk etmək istəmədilər. Bunu iki amillə izah etmək mümkündür. Birincisi, gəncliyimizin Azərbaycana sevgi, düşməne hədsiz nifrət hissi ilə tərbiyə olunmasıdır. Qarabağı canlı deyil, yalnız virtual olaraq gören, hiss edən bugünkü gənclər Azərbaycanın bu ayrılmaz hissəsi uğrunda canlarından keçməyə hazır olduklarını əməldə təsdiqlədilər.

Digər tərəfdən, şəxsi heyətin son dövrlər alınmış yeni müasir silahlardan istifadə bacarığının şahidi olduq. Silahın zəhminin əsgərlərimizi sarsıtmadığını, əksinə, onların bacarıqları sayəsində həmin silahların düşmən üçün daha qorxunc olduğunu gördük. Bölmələrimizin artilleriya və raket zərbələrini bacarıqla tətbiq etmələri, PUA-ların köməyi ilə müəyyən edilmiş koordinatlar əsasında düşmən mövqelərinə dəqiq zərbələri nəticəsində düşmən itkiləri nənki erməni ordusunda, Qarabağda, hətta Ermənistanda vahimələrə səbəb oldu.

Bundan əlavə, dörd gün ərzində hərbi qulluqçularımızın səmərələşdirici təklifləri əsasında həyata keçirilən yeniliklərin döyüşlərdə tətbiqi imkanlarını və effektivliyini də sınaqdan çıxarmaq, yoxlamaq imkanı əldə etdik. Həmçinin, döyüşdə iştirak edən rəhbər heyətin, zabitlərin, komandirlərin peşəkarlığının, idarəetmə qabiliyyətinin, başqa birləşmələrlə uzlaşmada əlaqəli fəaliyyətinin və son illər orduda tətbiq edilən yeniliklərin, aparılan islahatların müsbət bəhrə verdiyinə bir daha şahid olduq.

Döyüş təchizatının durmadan təmin olunması, qoşun xidmətinin düzgün qurulması, fasiləsiz rabitenin, kəşfiyyatın və radioelektron mübarizənin uğurlu icrası, yüksək səviyyəli tibbi xidməti, ictimaiyyətlə əlaqələrin səmərəli təşkili ordumuzun qələbə əzmini qat-qat artırır. Silahlı Qüvvələrimizin şəxsi heyəti bu əməliyyatlarda inam, etibar sahibi olduğunu sübut etdi, döyüş təcrübəsi və öz qüdrətinə əminlik qazandı.

Bundan əlavə, şəhidlərimizə ehtiram, coşqu hər kəsin Silahlı Qüvvələrimizlə fəxr etdiyinin bariz təzahürüdür. Dörd gün davam edən döyüşlər ruhumuzun gücünü açıq-aşkar təsdiqlədi, gənc nəslin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi işinə böyük təkan verdi.

Qələbəmizin ən böyük əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, döyüşçülərimiz Lələtəpəyə bayraq sancmaqla, üçrəngli bayrağımızı hər bir Azərbaycan vətəndaşının ruhunda, qəlbində ucaldı. Və bir gün Ali Baş Komandan əmr verərsə, ordumuz həmin bayrağın işğal olunmuş bütün ərazilərimizdə də dalğalanmasını təmin edəcəkdir. Aprelin ilk günlərində bir vətəndaş olaraq, hamı kimi qürur, iftixar hissi yaşadım. Əlbəttə, əgər dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq qurumlar ədalətli mövqə nümayiş etdirdisəydilər, bu döyüşlərə heç ehtiyac da qalmazdı. Amma artıq gün kimi aydındır ki, düşmən heç bir razılışmaya məhəl qoymasa, dövlətimizin fəaliyyəti, xalqımızın iradəsi, əsgərlərimizin gücü bu ədaləti bərpa etməyə yetərlidir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təbircinə desək, həqiqətən, harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq Azərbaycan hər birimizin Vətənidir!

İsa İSMAYILOV,
hərbi jurnalist

Xəbərlər:

hadisələr, faktlar

Bursada törədilmiş terror aktına görə 12 nəfər həbs olunub

Aprelin 27-də Türkiyənin Bursa şəhərində törədilmiş terror aktına görə İstanbulda, Bursada, Şanlıurfada və Afyonkarahisarda antiterror əməliyyatı keçirilib. Təhlükəsizlik qüvvələri tərəfindən 12 nəfər şübhəli şəxs qismində həbs edilib.

Xatırladaq ki, terrorçu-kamikadze tərəfindən törədilmiş terror aktında 13 nəfər yaralanıb. Qadın terrorçunun şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində iş aparılır.

ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi faiz dərəcəsini dəyişməyib

ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin (FES) aprel yığıncağında gözlənilməyən kimi faiz dərəcəsi artırılmayıb.

FES yığıncağa dair məlumatları açıqlayıb. Şərhdə məşğulluq bazarının yaxşılaşmağa doğru getdiyini, lakin iqtisadi böyümənin azaldığı qeyd edilib. Məlumatda faiz dərəcəsinin artımının nə vaxt olacağı isə bildirilməyib. Bazarlarda da FES-in faiz dərəcəsini artırması gözlənilmədi.

Qeyd edək ki, FES keçən ilin dekabrındakı yığıncaqda 2006-cı ildən bu vaxtadək ilk dəfə faiz dərəcəsini 0-0.25-dən 0.25-0.50-yə artırmışdı.

Misirin şimalında partlayış törədilib

Misirin Sinay yarımadasında yerləşən Əl-Əriş şəhərinin gircəyində güclü partlayış törədilib. Misirin MENA agentliyi təhlükəsizlik qüvvələrindəki mənbələrə istinadən xəbər verir ki, nəticədə 3 hərbi qulluqçu həlak olub, 8 nəfər müxtəlif dərəcəli xəsarət alıb.

Yerli KİV-lərin məlumatına görə, terrorçular hərbi qulluqçuları daşıyan konvoyun hərəkət etdiyi yolda əldəqayıma partladıcı qurğuları qoyublar və onu bilavasitə içərisində insanlar olan yük maşını keçərək işə salıblar.

İndoneziyada 5.7 bal gücündə zəlzələ olub

Aprelin 26-da Yeni Qvineya adasının İndoneziyaya məxsus qərb hissəsində 5.7 bal gücündə zəlzələ baş verib. Bu barədə ABŞ Geoloji Xidməti məlumat yayıb.

Yeraltı təkanların episentrinin Cəyapura şəhərindən 210 kilometr cənubda, Tana Mera yaşayış məntəqəsindən isə 180 kilometr şimalda yerləşdiyi bildirilir. Zəlzələnin ocağı 46.6 kilometr dərinlikdə yerləşib.

AZƏRTAC-in
materialları əsasında

General Səməd bəy Mehmandarov - 160

Ordu quruculuğunda dil məsələsi

(birinci məqalə)

XX əsrin əvvəllərində müstəqilliyini elan etmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ordu quruculuğu sahəsində əldə etdiyi uğurların başlıca səbəblərindən biri də, şübhəsiz ki, bu prosesin milli ənənələr və dəyərlər üzərində aparılması idi. Bu prinsipin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan hökuməti, Hərbi Nazirliyin rəhbərliyi tərəfindən bir sıra tədbirlər həyata keçirirdi ki, onlardan biri də ordu quruculuğunda Azərbaycan dilinin rəsmi dil statusu qazanması və bu statusun əməli şəkildə reallaşdırılması idi.

Məlumdur ki, cümhuriyyət ordusu formalaşdırılarkən orduda mövcud olan dil probleminin obyektiv səbəbləri var idi. Kifayət qədər milli zabitlərimiz olmadığı üçün ordunun formalaşdırılmasına qeyri-azərbaycanlı zabitlər də cəlb edilirdi və bu da onlarla azərbaycanlı gənclər arasında ünsiyyət yaradılmasını çətinləşdirirdi. Zabit və əsgər arasında anlaşılıqlı ünsiyyətin olmaması isə təlim-tərbiyə prosesinə mənfi təsir göstərirdi. Ona görə də dil məsələsi cümhuriyyət ordusunun təşkilatlandırılması üçün kifayət qədər ciddi bir məsələ idi.

İstər cümhuriyyət hökumətinin rəhbərliyi, istərsə də cümhuriyyət Hərbi Nazirliyinin rəhbərliyi dil məsələsinə sadəcə zabitlərlə əsgərlər arasında zəruri olan ünsiyyət vasitəsi kimi baxmırdılar. Azərbaycan dili Azərbaycan xalqının müstəqilliyinin simvol və atributlarından biri kimi qəbul olunurdu. Ona görə də cümhuriyyət ordusunun formalaşdırılmasının Azərbaycan dili üzərində qurulmasına, ilk növbədə siyasi əhəmiyyətli amil kimi yanaşılırdı. Digər tərəfdən, orduda Azərbaycan dilinin tətbiqi ordu və xalq bağlılığının əsas elementi kimi qiymətləndirilirdi. Azərbaycan dilinin ordu quruculuğunda rəsmi dilə çevrilməsi, təlim-tərbiyənin əsgərlər üçün anlaşılıqlı dildə aparılması, hərbi biliklərin asanlıqla mənimsənilməsinə imkan yaradılması demək idi. Ona görə də Azərbaycan dilinin ordu daxilində rəsmi və işlək dilə çevrilməsi ordu quruculuğunun qarşısında duran mühüm vəzifələrdən biri kimi qəbul edilirdi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin 1918-ci il iyunun 27-də qəbul etdiyi xüsusi qərarla Azərbaycan dili Azərbaycanda dövlət dili elan edildi. Bu qərar Azərbaycan dilinin dövlətin bütün sahələrində, o cümlədən də ordu quruculuğunda tətbiqi üçün hüquqi baza yaradıdı.

Azərbaycan dilinin ordu quruculuğunda əsas tutulmasına hələ Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun mövcudluğu dövründə cəhd göstərildi. Müstəqilliyin ilk ayların-

da Azərbaycanda ordu quruculuğu ölkənin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinə yardım göstərilməsi üçün hökumət tərəfindən dövlət olunmuş türk hərbi qüvvələrinin yaxından iştirakı ilə həyata keçirildi. Azərbaycan Ordusunun bölmələrindən və Türkiyədən gəlmiş hərbi hissələrdən təşkil edilmiş Qafqaz İslam Ordusu komandanlığının 1918-ci il avqustun 13-də qəbul etdiyi qərarla Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun ləğv edilərək yenidən qurulmasına başlandı. Bu zaman qarşıya qoyulan mühüm tələblərdən biri Azərbaycan korpusu tərkibində yazışmaların Azərbaycan dilində aparılması idi.

Təəssüf ki, bu qərarın icrasını sona çatdırmaq mümkün olmadı. Çünki Qafqaz İslam Ordusunun ləğv edilməsi ilə ordu quruculuğunun gedisində də ciddi dəyişikliklər baş verdi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Hərbi Nazirliyi bərpə olunandan və Səməd bəy Mehmandarov hərbi nazir vəzifəsinə təyin edildəndən sonra ordu daxilində Azərbaycan dilinin rəsmi dilə çevrilməsi yenidən aktualıq kəsb etdi. Səməd bəy Mehmandarov ordu quruculuğunda ümumən milli ənənələrin gücləndirilməsinin, o cümlədən də Azərbaycan dilinin rəsmi dilə çevrilməsinin tərəfdarı idi. Hərbi nazir vəzifəsinə təyin edilən gün, yəni 1918-ci il dekabrın 25-də S.Mehmandarov Azərbaycan dilində xalqa müraciət etdi. Bu müraciət vərəqlər şəklində çap edilərək yayıldı. Ordu quruculuğunun əhəmiyyətindən və zəruriliyindən söz açan S.Mehmandarovun hərbi nazir kimi Azərbaycan dilində xalqa müraciət etməsi Hərbi Nazirliyin rəhbərliyinin Azərbaycan dilinə verdiyi önəmin nümunəsi idi.

Dekabrın 27-də isə S.Mehmandarovun imzaladığı 37 nömrəli əmrə Azərbaycan Ordusunun hərbiçiləri arasında salamlamanın Azərbaycan dilində aparılması tələb olunurdu. Qeyd olunurdu ki, hərbiçilərin salamlama zamanı "Salam" deməli, cavabında isə "Əleyküm salam" deyilməlidir.

Əsgər təriflənərkən və ya ona təşəkkür bildirilərkən "Mərhaba" deyilməli, əsgər isə cavabında "Çox sağ ol" deməli idi.

Orduda Azərbaycan dilinin istifadəsinin zəruriliyi ilə bağlı S.Mehmandarovun irəli sürdüyü tələblərdən biri də qeyri-azərbaycanlı zabitlərin Azərbaycan dilini öyrənməsi tələbi idi. Xüsusi əmrə qeyri-azərbaycanlı zabitlər qarşısında komanda və əmrlərin Azərbaycan dilində verilməsinin öyrənilməsi vəzifəsi qoyulmuşdu. Bunun üçün bir ay vaxt ayrılmışdı. Bu müddət ərzində qeyri-azərbaycanlı zabitlər ən azı komanda sözlərinin Azərbaycan dilində olan qarşılığıni öyrənməli idilər. Cümhuriyyət Ordusunun rəhbərliyi xüsusilə orta səviyyəli komandir kadrlarının, hərbi qulluqçularla daim təmasda olan bölük komandirlərinin Azərbaycan dilini bilməsini zəruri hesab edirdi. Əks təqdirdə bu zabitlər Azərbaycan Ordusu sıralarından xaric edilməli idilər.

S.Mehmandarov tərəfindən 1919-cu il mayın 21-də imzalanan əmrə Azərbaycan dilinin öyrənilməsinə məsuliyyətsiz yanaşan zabitlərlə bağlı qərar verilmişdi. Əmrə deyilirdi ki, bir neçə ay ərzində Azərbaycan dilini öyrənmədikləri üçün 10 nəfər qeyri-azərbaycanlı zabit Azərbaycan Ordusu sıralarından xaric edilsinlər.

Azərbaycan dilinin öyrənilməsinin təşkili ilə bağlı Hərbi Nazirliyin qərarı nəzərdə xüsusi kurs da açılmışdı. Bu kursda həm Azərbaycan dilini heç bilməyənlər dili öyrənməli, həm də savadsız olan hərbi qulluqçulara yazı oxumaq aşılmalı idi. Nəzərdə tutulurdu ki, qoşun hissələrində də dil kursları açılsın və bununla həm Azərbaycan dilinin öyrənilməsi, həm də savadsızlığın aradan qaldırılması işi asanlaşdırınsın. Hərbi Nazirliklə Maarif Nazirliyinin qarşılıqlı razılaşdırılmasına əsasən, hərbi qulluqçular Bakı şəhərində təşkil edilmiş dil kurslarında da təhsil ala bilərdilər.

Qısa müddət ərzində bu sahədə ciddi nəticələr əldə etmək mümkün oldu və Azərbaycan dili Cümhuriyyət ordusunda ünsiyyət dilinə çevrildi. Bunu hətta kənar müşahidəçilər də qeyd edirdilər. Bir fransalı jurnalist Cümhuriyyət ordusu ilə bağlı təəssüratlarını belə bölüşürdü: "Rus çarları zamanı azərbaycanlılar hərbi xidmətə çağırılmırdılar. Buna görə də onlar atıcılıq təmirlərinə yerinə yetirməyi çox sevirlər. Azərbaycan zabitləri xalqa silahdan istifadə etməyi öyrədirlər. Zərurət yarananda bütün xalq öz ölkəsini qorumağa hazır olacaqdır. Axaşam gündüz əməyindən sonra hər yerdə milli mahnıların necə oxunduğunu eşitmək olar: "Marş irəli, irəli, Azərbaycan əsgəri".

Azərbaycan dilində olan hərbi şərqilər cümhuriyyət ordusunun bütün qoşun hissələrində geniş yayılmışdı. Bu şərqilər Azərbaycan dilində oxunurdu və bu da dilin ordu-da təsdiqinin bir ifadəsi idi.

Gülsurə HÜSEYNOVA,
Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasının əməkdaşı

Qəhrəmanlıqlara həsr olunmuş tədbir keçirilib

Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyində aprelin 2-dən 5-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri tərəfindən atəşkəsin pozulması zamanı dinc əhalinin intensiv atəşə tutulmasının qarşısının alınmasında və əks-həmlə əməliyyatı ilə strateji əhəmiyyətli mövqelərin əldə olunmasında hərbi hissələrimizin göstərdiyi qəhrəmanlıqlara həsr olunan tədbir keçirilib.

Əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Dövlət himni səsləndirilib. Tədbirdə çıxış edən muzeyin rəisi, ehtiyatda olan polkovnik Əzizağa Qənzadə Ermənistanın atəşkəs rejiminə əməl etmədiyini və işğalçı mövqeyini davam etdirdiyini bildirib.

Azərbaycan Ordusunun düşmən təxribatının qarşısını qəhrəmanlıqla aldığı vurğulayan Ə.Qənzadə deyib: "İşğalçılar Azərbaycanın mövqelərini iriçaplı silahlardan atəşə tutub, təxribat törədiblər. Ancaq Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bölmələrinin sayıqlığı nəticəsində düşmən təxribatının qarşısı alınıb və bu dörd günlük əks-həmlə əməliyyatları nəticəsində bir sıra strateji yüksəkliklər ordumuzun bölmələri tərəfindən nəzarətə götürülüb. Biz bu döyüşlərdə Azərbaycan Ordusunun düşmən üzərində həm fiziki, həm də mənəvi üstünlüyünün şahidi olduq. Aprelin əvvəllərindəki hərbi əməliyyatlar bir daha onu sübut etdi ki, Silahlı Qüvvələrimiz Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarını azad etməyə qadirdir."

Tədbirdə Milli Məclisin deputatı Elmira Axundova, Müdafiə Nazirliyinin zabitləri və digər qonaqlar mövzu ətrafında çıxış edərək xalqın orduya güvəndiyini, Azərbaycan əsgərinin bundan sonra da ermənilər üzərində tam layiqli qələbə qazanacağına əminliklərini bildiriblər.

Sonra Azərbaycan Ordusunun hərbi əməliyyatlarından bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilib, bədii proqram təqdim olunub.

**Baş leytenant
Ceyhun CƏFƏRLİ,**
"Azərbaycan Ordusu"

Sülhməramlılarımızın bir qrupu Vətənə qayıdıb

NATO-nun 2015-ci ilin yanvarından Əfqanıstan İslam Respublikasında həyata keçirdiyi yeni "Qətiyyətli Dəstək" qeyri-döyüş missiyasının tərkibində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 42 nəfərdən ibarət qrupu plana uyğun olaraq rotasiya qaydasında Bakıya qayıdıb.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Əfqanıstandakı sülhməramlı missiyası 20 noyabr 2002-ci il tarixdən başlayıb.

Hazırda Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 94 nəfərdən ibarət hərbi qulluqçusu, o cümlədən 2 hərbi həkimi və 2 mühəndis-istehkam ixtisası üzrə zabiti Əfqanıstandakı missiyada iştirak edir.

Məsul katib
polkovnik-leytenant
İlham BEHBUDOV

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98
Məktublər şöbəsi: (012) 510-64-28;

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Növbətçi

Lalə HÜSEYNOVA

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur.
"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində
səhifələndirilib. "Hərbi nəşriyyat"ın mətbəəsində hazır
diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara rəy verilmir,
təqdim edilən yazılar müəllifi qaytarılır.

Lisənziya № 361

Sifariş № 237

Nüsxə 4700